

SIR'I ÇAĞLAR İÇİNDE SAKLI OLAN SERAMİĞİN ÇAĞDAŞ SANAT İÇİNDEKİ ROLÜ

THE ROLE OF CERAMIC, THE SECRET OF WHICH HAS BEEN HIDDEN THROUGHOUT THE AGES, IN CONTAMPORARY ART

Emine CANTÜRK¹ ●

ORCID: E.C 0000-0002-4589-0532

Corresponding author/Sorumlu yazar:

¹Emine Cantürk
Selçuk Üniversitesi, Türkiye
E-mail/E-posta: emine.canturk@selcuk.edu.tr

Received/Geliş tarihi: 11.04.2025

Benzerlik Oranı/Similarity Ratio: %9

Revision Requested/Revizyon talebi:
22.05.2025

Last revision received/Son revizyon teslimi:
15.06.2025

Accepted/Kabul tarihi: 27.06.2025

Etik Kurul İzni/ Ethics Committee Permission:
There is no element in the study that requires ethics committee approval. / Çalışmada etik kurul onayı gerektiren bir unsur bulunmamaktadır

Citation/Atf: Cantürk, E. (2025). Sir'ı Çağlar İçinde Saklı Olan Seramiğin Çağdaş Sanat İçindeki Rolü. The Turkish Online Journal of Design Art and Communication, 15 (3), 1111-1123.
<https://doi.org/10.7456/tojdac.1674086>

Öz

Geleneksel olarak adlandırılan, tarihimizin çok eski dönemlerine dayanan ve birçok kültürü içinde barındırarak gelişmiş olan sanatlarımız, tarihi sürecimizde bize yön vermiştir. Önümüzdeki dönemlerde ise bize ışık tutacak şekilde varlığını sürdürecektir. Doğu ve batı kültürünü sentezleyerek ortaya çıkmış olan geleneksel el sanatlarımız şu anda kendine özgü motifleri ve kendine özgü içeriği ile sanata ve sanatçıya ilham olmaktadır. Çağdaş sanat eğitimi veren fakültelerin ilgili alanlarında görevli olan öğretim elemanları ile alanında çalışma yapan sanatçı adaylarına verilen eğitim sayesinde, geleneksel sanat çağdaş sanat içinde kendini devam ettirecektir. Sadece eğitimi olan sanatçı adayları değil, sanat hayatına devam eden sanatçılar da Anadolu kültürünün zengin coğrafyasından kendilerine pay çıkarak çalışmalarında kültürel öğeleri yansıtmaya devam etmektedir. Geleneksel sanatlarımız içerisinde yer alan halı, kilim sanatı, çini sanatı, tezhip sanatı gibi alanlardaki kullanılmış olan motifler ve figürler şu an halen sanatçılar tarafından eserleri üzerinde uygulanmaya devam etmektedir. Buradaki amaç, geleneksel el sanatlarımızdaki akışı çağdaş sanat eserlerinde kullanırken, iki unsur arasındaki dengeyi korumak; çok fazla karışıklık yaratmadan, standardı bozmadan yeninin uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Bu araştırmanın amacı, geleneksel sanat dallarından biri olan seramik sanatının çağlar boyunca hangi alanlarda ve hangi amaçlarla kullanıldığını araştırmaktır. Çanak çömleğin kullanıldığı Neolitik Dönem'den itibaren seramiğin ihtiyaçlar doğrultusunda değil, aynı zamanda bir sanat alanı-olarak nasıl geliştiğini ortaya koymak, konunun önemini oluşturmaktır. Bu çalışmada çağlar boyunca kullanılmış olan toprak malzemenin günümüz çağdaş seramik sanatına yansımaları, çağdaş seramik sanatçıların kısa hayat hikayelerini ve eserlerini göstermek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Seramik, Seramik Tarihi, Çağdaş Sanat, Çağdaş Seramik

Abstract

Our arts, traditionally named, dating back to very old periods of our history, and developed by embracing many cultures, have guided us throughout our historical process. In the coming periods, they will continue to exist in a way that illuminates our path. Our traditional handicrafts, which emerged by synthesizing Eastern and Western cultures, are currently inspiring art and artists with their unique motifs and distinct content. Thanks to the education provided by faculty members in relevant departments of contemporary art education faculties and to aspiring artists working in the field, traditional art will continue within contemporary art. Not only aspiring artists who are educated, but also artists continuing their artistic careers continue to draw from the rich geography of Anatolian culture, reflecting cultural elements in their works. Motifs and figures used in our traditional arts such as carpet, kilim art, çini (tile) art, and tezhip (illumination) art are still being applied by artists on their works. The aim here is to maintain the balance between the two elements when using the flow from our traditional handicrafts in contemporary artworks; to help the new adapt without creating too much confusion or disrupting the standard. The purpose of this research is to investigate in which areas and for what purposes ceramic art, one of our traditional art branches, has been used throughout the ages. To reveal how ceramics, from the Neolithic Period when pottery was used, developed not only out of necessity but also as an art form, constitutes the importance of the subject. This research aims to show the reflections of earth material, used throughout the ages, on contemporary ceramic art, along with the short life stories and works of contemporary ceramic artists.

Keywords: ceramic, Ceramic History, Contemporary Art, Contemporary Ceramic

GİRİŞ

Kültürümüze ait olan sanat dalları belli dönemlerde ve belli çağlarda kullanım alanları açısından farklılık göstermişler ve günümüzde sanat adı ile kullanılmaya devam etmişlerdir. Seramik sanatı da bu sanat dallarından bir tanesidir. Bizim kültürümüzden gelen ve bize ait olan sanat dallarını geleneksel sanatlara dahil etmektedir. Geleneksel demek adı üstünde gelenekten gelen demektir Anadolu toplumunun geleneksel adını verdiği ve içeriğinde belli dönemlerde zanaat olarak kullanılmış şu anda zanaat olmasının yanında sanat alanında da kullanılan bazı dallar bulunmaktadır.

Türkiye’de geleneksel sanatlar Neolitik dönem Anadolu’suna kadar uzanmaktadır. Çatalhöyük’te ve Hacılarda bulunan seramik örneklerine bakıldığında, el sanatlarının çağlar boyunca var olduğu görülmektedir (Mellaart, 1967). Kökenleri eskilere dayanan sanat dalları günümüz coğrafyasına gelene kadar farklı şekillerde işlenmiştir. Seramik ihtiyaçtan sanata dönüşürken, halı-kilim motifleri, birer damgadan farklı anlamlara doğru ilerlemiştir.

Bahsedilen geleneksel sanatlar anonim sanatlardır. Usta çırak ilişkisinin birbirini takip ettiği süreçlerde aktarılan bilgiler zaman içinde birer kaynak haline dönüşür ve toplumlarda yer eder. Geleneksel sanatların bu yönü, bu sanatları sadece sanat olarak yapılandırmanın yanında kültürel bağlamda birer basamak haline getirir (Gürsoy, 2013). Bizim kültürümüzde hat tezhip minyatür Çini gibi geleneksel sanat dallarımız günümüzde hem atölye ortamında üretimi yapılarak sanat ürünü olarak ortaya koymasının yanında güzel sanatlar fakültelerinin ilgili bölümlerinde ders olarak okutulup sanat eğitimi verilmektedir. Gelenek denildiği zaman çok geriye gitmeli miyiz diye bir soru sorsak buna cevabımız hangi alanın hangi çağda ilk üretimlerinin verildiğinin araştırılması ile evet ya da hayır diyebiliriz olur. Çağdaş sanata uzunca bir süreçte gelmiş olan sanat dalları şu an birçok sanatçı tarafından sanat estetiği içinde barındıran bir ürün olarak ortaya konmaktadır. Çağdaş sanat denildiği zaman dönemine ayak uydurmuş kendi özelliklerini kaybetmemiş fakat yeni bir şeyler eklenerek oluşturulmuş sanat denilebilir. Bir sanat dalının sanat dalı olmasından önce yani ona sanat anlamı yüklenmeden önce o alanın ihtiyaçlar doğrultusunda kullanılmış olduğudur. İnsanlığın ilk dönemlerinde, henüz mağaralarda yaşayan toplulukların avcılık ve toplayıcılık ile uğraştıkları ilkel çağlarda bitkilerden elde ettikleri boyalar ile mağara duvarlarına resimler yaptıkları dönemlerden, yeni keşiflerin yapıldığı ilk çağ uygarlık dönemlerinin sonuna kadar çeşitli malzemeler kullanım alanlarına dahil olmuştur. Yaşadıkları ve yerleştikleri yörelerin malzemelerine göre yaptıkları yenilikler, bakırın bulunması ya da bakır ile kalayın alaşımı ile tunç elde edilmesi, bunların keşfi ile kendi isimlerini verdikleri dönemler tarih sahnesine çıkarlar. Bronzun elde edilmesi ile küçük heykelciklerde malzeme değişmeye başlar ve kazılarda ele geçirilen figürünler günümüzde sanatsal ve estetik açıdan büyük bir değer kazanır. Eski çağlarda keşifler sonucu elde edilen bu malzemeler, kullanım alanlarının yanında çağdaş sanat alanında yüksek değerle kabul edilmiştir. Seramik alanı da bu şekilde gelenekte ve ihtiyaç dahilinde yerini almıştır. Seramik insanlığın kili keşfettiği ondan şekiller ile bir şeyler yaptığı kilin kendilerine ait bir malzeme olduğunu keşfettiği Dönemlerde kullanın okumaya başlamış ve tamamıyla ihtiyaç doğrultusunda kullanılmıştır. İnsanoğlu tarımsal süreçte ekmeyi biçmeyi öğrenmiş topladığı ürünlerini pişirmek için bir kap kacağa ihtiyaç duymuş daha sonra yemek için tabağa ihtiyaç duymuş ya da daha da genişletilecek olursak evlerinin köşelerine eklemiş oldukları Kültürleri tapınmak için yapmış oldukları heykelcikleri yapmak için kile ihtiyaç duymuştur. İlk olarak pişirmeden kullandıkları kilden yapmış oldukları eşyaları daha sonra pişirmeyi öğrenerek ateşle buluşmuşlar ve ürünlerini sağlamlık katmışlardır. Şimdilerde birçok teknolojik alanda değerlendirilen seramik sanatı aslında deneme yanılma sonucu oluşmuştur. Günümüzde teknolojik açıdan çeşitli alanlarda kullanılmasının yanında, üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi veren bölümlerinde bir sanat bölümü olarak yerini almış, geleneksel teknikleri çağdaş üslup ile birleştirerek yeni öğrenciler yetiştirmektedir.

Anadolu kültürü içerisinde doğu ve batı kültürünü barındıran bir sentez konumundadır. Geleneksel sanat dediğimiz sanat da yine bu sentezin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Geleneksel seramik de buna bağlı olarak kendini göstermeye başlamıştır. Şu anki konumda çağdaş sanat ile geleneksel sanatı bir araya getirerek birbirlerini yok etmesine izin vermeden ortak bir noktada buluşturup yeni bir sanat anlayışı ortaya koymak mümkündür. Burada en önemli rol eğitim kurumlarının ilgili bölümlerine düşmektedir. Yani yeninin oluşturulması geleneksel ile Çağdaş’ın birleştirilmesi alınacak olan eğitimi ve çalışmaya bağlıdır (Kaçar,2017). Bunun yanında çağdaş seramik sanatçıları da seramik alanında özgün eserler

vermeye devam etmektedir. Türkiye'nin ilk bayan seramik sanatçısı olan Füreyâ Koral hem çağdaş seramik sanatına öncelik etmiş hem de bu sanat alanının kadınların zarif ellerinde nasıl bir şahesere dönüştüğünü göstermiştir.

Seramik ana malzemesi kil olan, kimyasal içeriği bakımından hammadde açısından zengin bir sanat dalıdır. Günümüzde sofralarımızı süsleyen porselen takımlar ya da süs amaçlı yapılmış olan toprak grubu sanat ürünleri de seramik ana başlığı altında toplanır. Tarihin ilk yerleşim alanlarına kadar giden seramik sanatı, insanların ekip biçmeyi öğrendiği, tarlalarını takip edebilmek için bir yerde sabit kalma arzusu duyduğu ve böylelikle de göçebelikten çıkıp yerleşik hayata geçtiği dönemlerde gündelik kullanım eşyası olma statüsüne sahipken, kilden yapılmış heykelcikler ve süs eşyaları ile kendisine tarih sahnesinde geniş bir yelpazede kullanım alanı bulmuştur.

Bilim günümüze gelene kadarki süreçte çeşitli şekillerde insanoğlunun elde ettiği kazanımlara eşdeğerdir. Bu günkü seramik malzeme içeriği teknoloji ve mühendislik bilimi ile açıklanabilirken ve bu açıklamalar ışığında çeşitli şekillerde üretim yapabiliyorken, teknolojinin gelişmediği dönemlerde bu denli üretimler yapabilmek toprağa olan sevginin ve ihtiyacın bir göstergesidir. Kil yataklarının varlığı onları değerlendirmeye teşvik etmiştir. Kilden yapılan kap kacaklar, çanak çömlekler ateşin keşfedilip seramik ürünlerin ateşte sağlamlık kazandığının fark edilmesine kadar güneşte kurutularak kullanılmıştır. Doğal kil yataklarının varlıkları ve yöreye özgü olan kil çeşitlerinin türüne bağlı olarak kullanım malzemesi de değişiklik göstermiştir. İçeriğinde doğal oksitler bulunan bu kiler pişirime göre farklı renkler almış döneme özgü bezemeler ile süslenmiş, perdahlı ya da perdahsız şekilde yapılmıştır. Günümüzde çeşitli şekillerde ve tekniklerde üretilen seramik parçalar, günümüz tarihine geldiği süreçte, insanlığın toprağı şekillendirmeyi başlaması ile ortaya çıkmıştır. Değişik kültürleri etkilediği gibi değişik kullanım alanlarında da insanlık tarafından kullanılmıştır. İhtiyaçlarının olduğu doğrultuda seramik üretimler yapan insan daha sonraları bu dalı sanat alanında da kullanmayı başarmıştır.

Seramik neolitik dönemle beraber tarih sahnesine çıkmıştır. Neolitik dönemde avcı toplayıcı olan insanoğlu ettiklerini takip edip ürünlerinin yanında olmak istemeleri sebebi ile yerleşik hayata geçiş yapmışlardır. Bu yerleşmelerin görüldüğü Çatalhöyük, Hacılar Höyük gibi yerleşmelerde yapılan kazılarda bu döneme ait pek çok eşya bulunmuştur. Neolitik dönem çanak çömleğin yapıldığı neolitik dönem ve çanak çömleğin olmadığı neolitik dönem olmak üzere iki döneme ayrılır. Henüz kilin kullanılmadığı çanak çömleksiz dönemlerde taştan ya da obsidiyenden yapılmış kullanım eşyaları ile süs eşyalarına rastlanmıştır.

Görsel 1. Neolitik döneme ait obsidiyen eşyalar

İnsanlar kendileri için olan ihtiyaçları karşılayabilmek için yaptıkları bu toprak ürünlere zamanla değişik anlamlar katmışlardır. Zamanla geleneğe dönüşen bu sanat günümüzde de farklı şekillerde uygulanmaktadır.

Çatalhöyük'te yapılmış olan arkeolojik kazılarda kazılar esnasında bulunmuş evlerde pişmiş topraktan yapılmış figürler ana tanrıça heykelleri dikkati çeker. Yine çatalhöyük'te mezarlarda topraktan yapılmış

damga mühürler bulunmuştur bu mühürlerin kendileriyle ilgili olan herhangi 1 işte veya tekstil ürünlerinin üzerinde baskı şeklinde kullanmışlardır. Kendileri için önemli olan ana tanrıça figürlerinin yine neolitik dönemin genç tarihlerinde yapmışlar ve bunları yaygın zamanlar yaptıkları obsidyen gibi malzemeler dışında kilden üretmişlerdir. Geç neolitik dönemde ve kalkolitik dönemin başlarında seramik ürünler daha iyi pişmiş ve perdahlı olarak yapılmıştır. Renk ise kırmızı sarı ve kahverenginin tonları olarak karşımıza çıkar geometrik desenler süslemeler hayvan şeklindeki kaplar dönemin karakteristik özelliklerini taşır (Acartürk,2012).

Aynı zamanda Çatalhöyük'te yapılmış olan boğa başları, ana tanrıça kültünün kutsallığı ile yapılmış heykelcikler neolitik dönemin karakteristik özelliklerindendir. Hacılar höyükte ortaya çıkan ayakta duran ana tanrıça heykelciği ile Çatalhöyük kazılarında ortaya çıkan oturur tarzda olan ana tanrıça heykelciklerinin konumları farklı olmasına rağmen ana malzemesi kil olanlarda mevcuttur.

Neolitik Dönemi ikiye bölen en önemli aşama, kilin ısıtma yöntemiyle sertleştirilerek işlevsel olarak kullanımıdır. Çanak Çömlekli Neolitik Dönemde (M.Ö. yaklaşık 7000-6000) başlayan pişmiş toprak kültürü, toplulukların kültürel tören anlayışlarından, evi sosyal merkez haline getirmelerine kadar sosyal yaşantı düşününü ciddi bir biçimde etkilemiştir. Bu evrenin en önemli özelliklerinden biri de grup yaşantısından toplum yaşantısına geçiştir. Bununla birlikte, çömlek yapımının bu dönemde başladığı ve önemli ölçüde ilerlediği bilinmektedir (Childe,2006, Aktaran; Ünal,2020).

Neolitik dönem sonrasında devam eden süreçte, seramiklerin formları, renkleri ya da cıdarları değişmiş fakat kilden yapılmış eşyalara karşı ilgi devam etmiştir. Kalkolitik dönemde seramikler perdahlanmaya başlamıştır. Seramik hammadde olarak farklı varyasyonlara sahip bir sanat dalıdır. Kilin içeriğindeki hammaddelere göre pişme renkleri değişken bir yapısı vardır. İçerisinde firit, kuvars, silika gibi hammaddeleri oluşturan çini ya da içerisinde kuvars, feldspat ve kaolen barındıran porselen de seramik alanının bir parçasıdır. Çini yine geleneksel el sanatlarımızın içinde yerini almış bir sanat dalıdır. Anadolu Selçuklular dönemi ile tarihimizde önemli yer edinmiş bu sanat, döneminde kullanım eşyalarının yanında mimari alanda da kullanılmıştır. Anadolu Selçukluların saray yapılarının içinde, mimari dekoratif süsleme olarak yıldız, haç, altıgen şeklinde yapılmış çini bünyeler üzerine sırt altı dekorlama dediğimiz teknik ile yapılmış firuze, mor, mavi renklerin hakim olduğu, bitkisel, geometrik, mitolojik karakterlerin ve figürlerin de yer aldığı kompozisyonlar ile kendini gösterir. Dış cephede de çiniyi başarılı şekilde kullanan Anadolu Selçuklular tuğla ile çininin bir arada olduğu minarelerinde, ya da dış cephe kaplamalarında bu alandan faydalanmışlardır. Osmanlılar döneminde de çini ve seramik geleneği Anadolu Selçuklular dönemindeki gibi devam etmiş, Osmanlılar döneminde iç mekânda çini süslemeler ve kullanım amaçlı süs eşyaları yapımına devam edilmiştir. II.Abdulhamit döneminde Yıldız Porselen fabrikasının kurulması ile endüstriyel üretime de geçiş yapılmış oldu. Endüstri devrimini tüm dünyada etkilerinin sürmesinin yanında bu sanayileşme karşısında geleneksel sanatların etkisinin yitirmesine sebep olduğu için, bu sanatların yaşatılması için Art&Craft hareketi başlamış ve sanatta gelenekselliğe dönüş başlamıştır. Cumhuriyet dönemi ile seramikte üretimler değişmiş sanatsal seramiğin üretimleri hızla artmaya başlamıştır.

ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATININ DOĞUŞU

Endüstri devrimi 18. yüzyıl sonu ile 19.yüzyıl başını kapsayan bir dönemdir. Bu devrim İngiltere'de başlamış, buhar gücünün hakimiyetinde olan yeni enerji kaynaklarının ve makinelerin kullanımı ile ortaya çıkan fabrika üretimlerinin ortaya konduğu bir süreci kapsamaktadır (Landes, 2003). Geleneksel üretimlere sahip olan seramik üretimi de endüstri devriminden etkilenmiştir. 1648 yılında İngiltere merkezli gerçekleşmiş olan Endüstri devrimi ile seramik geleneksel el üretiminden çıkıp, endüstriyel alanda üretilmeye başlamıştır.

Endüstri devriminin getirdiği önemli sonuçlardan bir tanesi de İngiltere'de üretim yapan seramik Çömlek atölyeleri gelişen duruma uyum sağlayarak, daha hızlı üretim yapabilmek adına yoz, süslü, tekdüze seramik üretimleri yapmaya başlar (Uludağ, 1997;144). Seramik üretiminde endüstriyel devrim ile uyumlu olacak şekilde 18. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren yenilikçi seramik üreticileri standart ve fabrika üretimine bağlı seramik ürünler için kalıplama tekniklerini geliştirerek bu şekilde üretim yapmışlardır (McKendrick, Brewer, & Plumb, 1983). Endüstri devrimi ile fabrikasyon üretimi şeklinde

devam eden el sanatları, sanat alanından uzaklaşmıştır. Seri üretimlerin bu şekilde sıradan olmasından rahatsızlık duyan İngiliz sanatçı William Morris 19.Yüzyıl sonuna doğru Art and Craft Movement hareketine öncelik eder. Böylelikle seri üretim malların niteliksizliğinden kurtularak el sanatlarının önünü açmayı hedefler.

Art and Crafts Movement ile başlayan süreç, II. Dünya Savaşı sonrası, seramiğin fuarlarda görülmesi ve tanınması ile sanatçılardan ilgi görmeye başlamıştır. Bu gelişme ile Picasso ve Miro'nun seramik yapıtları ile çağdaş anlamdaki boyutuna oturmuştur. Picasso ve Miro, seramiğin geleneksel anlatım tarzını bir yana bırakarak bu sanata özgün yorumlarını katmışlardır. Böylelikle seramiğe yeni bir ifade olanağı kazandırmışlardır. Bu girişim, Çağdaş seramiğin önünü açmıştır (Ağatekin, 2002;2). Ülkemizde ise seramik kullanım alanından, süs eşyası olarak sergilenmesine kadar süreçte çok uzun bir yol katetmiştir. Osmanlı döneminin son zamanlarına kadar geleneksel olarak anılan Seramik, Cumhuriyetin ilanı ile çağdaşlaşma sürecine dahil olmuştur.

Cumhuriyetin ilanı sonrası 1929 yılına kadar hiç hareket görülmemeyen seramik sanatı, 1929 yılında Sanayi-i Nefise Alisi'nden Namık İsmail akademiye dekoratif sanatlar bölümü açar. Böylelikle çağdaş sanat için ilk adım atılmış olur. Aynı akademiye çinicilik atölyesi kurulur ve sanat çalışmaları devam eder (Ağatekin,2002;4). Böylelikle geleneksel sanatlarımızın atölye ruhu ile beslenerek, dönemin çağdaş sanat üslubuna uygun olacak şekilde yeniden üretilmesi amaçlanmıştır.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde türk sanatının kendisine özgü bir kimlik kazanması ve bu kimliğin çağdaşlaşması önemli bir hedef haline gelmiştir. Bu amaçla türk seramik sanatının geleneksel yönünün pekiştiği iznik ve Kütahya çinilerinin korunarak yeniden canlandırılması için çalışmalar yapılmıştır. Türk sanatçıları bu çalışmaları yapabilmek için yeni ifade arayışlarına yönelmişlerdir. Dönemin güzel sanatlar akademisi bünyesinde kurulan seramik atölyeleri bu amaca uygun olarak sanatçı yetiştirilmesi için önemli bir katkı sağlamıştır (Aslanoğlu, 2000). 1950'li yıllarda üniversitelerin seramik eğitimi veren bölümlerinde modern seramik sanatının başlamasından sonra geleneksel Anadolu seramiğine Cumhuriyet'ten sonra farklı bir anlam yüklenmiştir. Seramik eğitimi vermesi için yurt dışına gönderilen Hakkı Oygur, Vedat Ar, Hakkı İzzet gibi seramik sanatçıları Türkiye'ye döndüğü zaman geleneksel seramik alanını farklı bir alana dönüştürülmüş ve yorumlamışlardır. Seramikte dekorlamadan farklı bir alanda üretim yapılabileceğini ve yorumlanabileceğini de yine çalışmalar ile göstermişlerdir (Oral,2005). Sanatçıların bilinen klasik seramik eğitiminin yanında seramiğin yeni bir bakış açısı getirmiş olmaları ve klasik bir formda klasik süslemeler ile yapılmış bir seramiğin yanında farklı formlarda ve bireyin kendisine özgü şekilde tasarım yapabileceği çalışmaların olduğunu da kendi yapıtları ile ortaya koymuşlardır.

Çağdaş seramik sanatının zirve yaptığı bu dönemin öne çıkan isimlerinden biri geleneksel motifleri modern seramik sanatı ile birleştirip yansıtan ve yorumlayan İsmail Hakkı Oygur'dır. Oygur, hem geleneksel formlara bağlı kalmış hem de modern tasarım ilkelerini geleneksel formlar ile birleştirmeyi başarmıştır. Aynı zamanda kendisi seramik sanatının akademik düzeyde ilerlemesine öncülük etmiştir (Özsezgin, 1986). İsmail Hakkı Oygur, Vedat Ar ve Hakkı İzzet yurt dışına Paris'e gönderilen ilk sanatçılarımızdandır. 1955 yılında Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu kurulmuş Hakkı İzzet bu okulun seramik atölyesinin başına getirilmiştir. 1950'li yıllarda Cumhuriyet tarihinin ilk kadın seramik sanatçısı olan Füreyâ Koral, çağdaş seramik sanatını tüm inceliklerine kadar çalışmış ve açmış olduğu seramik atölyesinde dönemin en önemli seramik sanatçılarından yetişmesine de vesile olmuştur. Tüzüm Kızılcın, Bingül Başarır, Alev Ebuziye gibi ünlü seramik sanatçılarından yetiştiği bu atölye seramik sanat tarihinde bir dönüm noktası sayılabilir. Füreyâ Koral'ın atölyesi adeta okul gibidir. Kendisi de geleneksel sanata bağlı kalarak çağdaş üretimler yapan bir sanatçıdır.

Görsel 2. Füreya Koral ve seramik çalışmaları

Çağdaş seramik sanatına yön veren isimlerden bir diğeri de Sadi Diren'dir. "Seramiği yalnızca sanatsal ve estetik kaygılarla biçimlendirilen eserler olarak düşünemeyeceğimiz gibi salt endüstriyel üretim ürünleri olarak da görmek imkansızdır. Seramiğin gelişimini bu iki alanın paralel etkileşimi ve gelişimiyle ele almak gerekir. 1933'te Sümerbank'ın Endüstri planlamasında İstanbul ve Kütahya'yı kapsayan seramik endüstrisi etüd ve projelerine başlaması, seramik sanat ve endüstri kısmında bugünkü gelişmelerin temeli olmuştur"(Aktaran; (Erman,2010).

Sanat atölye ortamlarının yaygınlaşması, sanatçıların özgün eserler vermeye başlamaları ile beraber geleneksel bir sanat dalı olan seramik sanatı da kendi içerisinde gelişmeye başlamıştır. Çağdaş sanatçılar birçok alanda ve teknik ile çalışma yapmışlardır. Bu çalışmalarını yaparken de pek çok kültürden etkilenmişlerdir. Bunlardan bir tanesi de Hitit kültürüdür.

Hititlerden önce ticaret kolonileri ile keşfedilmiş olan seramik çarkı Hitit dönemi ile birlikte devamını korumuş ve yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Çömlekçi çarkının kullanılmaya başlanması ile daha fazla seramik üretimi yapılmış ve sayısı da buna bağlı olarak artmıştır. Karakteristik özellik olarak perdahlı ve tek renkli kaplardır. renkler genellikle kırmızı kahverengi renklerdedir dekorlu olanları çok azdır genel olarak gaga ağızlı kaplar ve hayvan biçiminde kaplar öne çıkar (Köpüklü, 2018).

Görsel 3. Hitit dönemine ait seramikler

Hititliler döneminde de bu seramik formlar ve renklere hemen hemen sadık kalmış bu tarzda seramikler üretilmiştir. Hititler ticaret yolları ile topraktan yapılmış eşyaların kullanım alanlarını öğrenmişler ve çömlekçiliği geliştirmişlerdir.

Kaplar genellikle çark yapımı olup, parlak devetüyü ve kırmızının tonlarındadır. Kap formları arasında en çok rastlanan gaga ağızlı testilerle birlikte, matara, fincan ve çaydanlıklardır. Günlük işlerde ve kulte kullanılan kaplar birbirinden kolayca ayrılmaktadır. Kült kapları arasında yer alan gaga ağızlı testilerin yansırı kabartmalı vazolar, boğa heykelleri, tanrı ve tanrıça heykelcikleri dinsel objeler koleksiyonunu oluşturmaktadır (URL.1).

Böylesine zengin bir kültürel miras sanatçıları da etkilemiştir. Gelenekten gelen seramiklerin, çağdaş formlar ile buluşması, tarih öncesi çağlara dayanan bu sanatın günümüzde varlığının kabulüne imkân sağlamıştır. Bu çalışmalara yapılmış çalışmalar üzerinden örnek vermek mümkündür.

ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATÇILARI

Türk sanatında adını altın harflerle yazdırmış olan pek çok sanatçı vardır. Cumhuriyetin ilanı ile çağdaş seramiğin ön plana çıkması ve bu alana öncülük eden seramik sanatçılarının çoğunlukla ana fikri geleneksel sanatların çağdaş ve modern ile birleştirilmesi olmuştur. Bu alana örnek teşkil edecek değerli sanatçılardan bazıları şunlardır;

Füreya Koral

Füreya Koral (1910-1987), Türkiye’de modern seramiğin gelişiminde öncü rol oynayan en önemli sanatçılardan biridir. Kariyeri boyunca geleneksel estetik anlayışları çağdaş formlarla harmanlayarak kendine has bir anlatım dili geliştirmiştir. Koral, seramiği yalnızca el sanatları kapsamında değerlendirmemiş; onu bağımsız bir sanat disiplini olarak yeniden tanımlamıştır. Sanatına bıraktığı miras, hem Türkiye’nin sanat tarihi açısından hem de uluslararası seramik sanatının evrimi bağlamında büyük değer taşımaktadır.

Sanat yolculuğu, çocukluğunda içinde bulunduğu entelektüel ve kültürel atmosferin etkisiyle şekillenmiştir. İstanbul’da, sanata ve mimariye yakın bir ailede dünyaya gelen Füreya’nın sanatla kurduğu bağ, daha küçük yaşlarda filizlenmiştir.

Füreya Koral Cumhuriyet tarihinin ilk kadın seramik sanatçısı olması ile adından söz ettirir. İstanbul’da dünyaya gelmiştir ve İstanbul’un köklü ailelerinden olan Şakir Paşa ailesine mensuptur. Füreya rahatsızlığı sebebi ile İsviçre’de yattığı sanatoryum da kil ile tanışır. Ve seramik artık onun hayatının bir parçası olur. Her ne kadar eğitim hayatında sanat olmasa da, yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle bu yoldan saparak sanata yönelmesi onun için hayati bir dönüm noktası olmuştur. Özellikle sanatoryumda geçirdiği süreçte seramikle tanışması, bu alana duyduğu ilgiyi derinleştirmiş ve ilerideki sanatsal kariyerinin temel taşlarını oluşturmuştur.

Füreya Koral, Türk seramik sanatının öncülerinden biridir. Kendine özgü bir sanat anlayışı vardır. Kendi döneminde sanatçıların içerisinde döneme yeni bir soluk getirmiş önemli bir kişidir. Koral’ın sanat anlayışı, geleneksel motiflerle modern çizgilerin harmanlanmasıdır. Seramiği bir oluşu olmaktan kurtarıp bir yaşam tarzı şekline dönüştürmüş ve seramiklerinde doğu ile batı sentezini yaparak yeni bir tasarım ortaya koymuştur (Oggusto, 2023). Bu geleneksel unsurlar sanatçının çalışmalarının içerisine dahil ettiği modern düşüncelerinin etkisiyle yeni bir tasarımla dönüşmüştür. Bu dönüşümü çağdaş bir estetik anlayışıyla izleyicinin beğenisine sunmuştur. Örneğin, geleneksel çini desenlerinde sıklıkla karşımıza çıkan lale ya da karanfil motiflerini Füreya Koral kendi eserlerinin içerisine stilize şekilde dahil etmiştir (Art-e Sanat Dergisi, 2017). Böylelikle sanatçı hem geleneksel çizgilerden vazgeçmemiş ve onları kullanmıştır hem de modern bir üslup ile oluşturduğu formlarının içerisine bu çizgileri dahil etmiştir.

Füreya Koral’ın Paris’e yerleşmesi ve burada seramik atölyelerinde aldığı eğitim, onun sanat hayatında belirleyici bir dönüm noktası olmuştur. Bu süreçte, seramik sanatının öncülerinden Bernard Leach gibi ustaların yapıtlarını inceleyerek, çeşitli teknikleri öğrenme fırsatı bulmuştur. Edindiği bilgi birikimi ve pratik deneyimler, Koral’ın seramiğe yaklaşımını derinleştirmiş; kişisel sanat anlayışının temellerini atmasına olanak sağlamıştır. Avrupa’da kazandığı çağdaş seramik bilgilerini, Anadolu uygarlıklarının zengin kültürel mirasıyla buluşturarak Türk seramiğine yenilikçi ve özgün bir yön kazandırmıştır.

Füreya’nın çalışmalarında hem soyut hem de figüratif öğeler bir arada yer alır. Özellikle kuş, balık ve insan figürleri, onun anlatım dilinin öne çıkan unsurları arasındadır. Duvar panoları ve mimariye entegre edilen büyük ölçekli seramik uygulamaları da, sanatçının üretim repertuvarında önemli bir yer tutar. İstanbul Manifaturacılar Çarşısı (İMÇ) bloklarında yer alan seramik panoları, onun kamusal mekâna yaptığı sanatsal katkının çarpıcı örneklerindendir.

Koral, Türk seramik sanatını yalnızca ülke sınırları içinde değil, uluslararası platformlarda da başarıyla temsil etmiştir. Katıldığı çok sayıda yerli ve yabancı sergi aracılığıyla, Türk seramiğinin dünya çapında tanınırlığını artırmıştır. Sanat çevrelerinde “seramiğin kraliçesi” unvanıyla anılan Koral, eserleriyle yalnızca görsel bir estetik yaratmamış; aynı zamanda seramiğin sanatsal değerini ortaya koyan öncü bir

duruş sergilemiştir.

Sonuç olarak, Füreya Koral; özgün denemeleri, ustalıklı teknikleri ve geleneksel ile çağdaşı harmanlayan bakış açısıyla Türk seramik sanatına kalıcı bir miras bırakmıştır. Onun üretimi, günümüzde de genç sanatçılara esin kaynağı olmakta ve Türk çağdaş sanat tarihinde önemli bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir.

Görsel 4. Füreya Koral Kuşlar

Hakkı İzzet

İstanbul'da dünyaya gelen Hakkı İzzet, Almanya'da seramik ve heykel eğitimi alır ve Türkiye'ye döner. İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar akademisi Seramik atölyesine görevlendirilir. Burada uzun yıllar görevine devam eden Hakkı İzzet dönemin birçok seramik sanatçısının yetişmesine de vesile olmuştur. Anadolu Desenlerinin yanında Hitit kültürüne ait motiflerde çalışarak hem sanatsal alanda hem de endüstriyel alanda başarı elde etmiştir.

Hakkı İzzet (1891–1959), Türkiye'de modern seramik sanatının oluşum sürecinde erken dönemden itibaren etkili olmuş önemli isimlerden biridir. 20. yüzyılın ilk yarısında, seramiği yalnızca işlevsel bir üretim biçimi olarak değil, sanatsal bir ifade aracı olarak ele alan öncüler arasında yer almıştır (Çobanlı, 2003). Onun çalışmaları, teknik yeterlilik ile biçimsel yeniliği birleştirerek seramik sanatının çağdaşlaşmasında önemli bir adım olmuştur.

Sanat eğitimine Sanayi-i Nefise Mektebi'nde başlayan Hakkı İzzet, daha sonra öğrenimini geliştirmek amacıyla Almanya ve Fransa'ya gitmiş, burada sanat ve seramik üzerine eğitim almıştır. Yurda döndüğünde, seramiğe yoğunlaşmış ve mimarlıkla bütünleşen işlevsel seramik çalışmalarıyla dikkat çekmiştir. Özellikle 1930'lu yıllardan itibaren gerçekleştirdiği seramik üretimlerinde yalın formlar ile dengeli süsleme anlayışını harmanlayarak modernist bir yaklaşım ortaya koymuştur (Sözen & Tanyeli, 1992). İzzet'in seramiğe bakışı, geleneksel Türk çiniciliğinin biçimsel mirasını Batı modernizminin sade ve işlevsel estetik anlayışıyla buluşturur. Bu özgün yaklaşımı, ilerleyen yıllarda Füreya Koral gibi sanatçıların daha soyut ve ifadeci yorumlarında yankı bulmuştur. Bu bağlamda Hakkı İzzet'in sanatı, Türk seramik sanatının Batı sanat dünyasıyla buluşmasında önemli bir dönüştürücü işlev görmüştür.

Ayrıca Hakkı İzzet'in sanatı bireysel bir yaratım alanı olmanın ötesinde, toplumsal bir katkı aracı olarak da değerlendirilmiştir. Yaptığı olduğu seramik panolar ve kamusal alanda gerçekleştirdiği uygulamalar, bu yaklaşımın açık örnekleridir. Özellikle 1940 ve 1950'li yıllarda İstanbul'da gerçekleştirdiği mimariye entegre seramik çalışmaları, dönemin kent dokusuna estetik katkı sunmuştur.

Görsel.5. Hakkı İzzet, Madalyon I-II., 1930

Sadi Diren

İstanbul’da doğan sanatçı 2 yıl hukuk eğitimi aldıktan sonra 1952 yılında devlet güzel sanatlar akademisi seramik bölümünü bitirmiştir. Bir dönem Eczacıbaşı seramik fabrikasında müdür olarak çalıştıktan sonra İstanbul güzel sanatlar akademisinde 1964 yılında öğretim üyesi olarak göreve başlamıştır. 1991 tarihinde de devlet sanatçısı unvanını almıştır. Üzerinde geleneksel motiflere bağlı kalmış ve geleneksel motifleri çalışmalarının üzerinde uygulamıştır. Yine Hitit dönemi motiflerine Sadi Diren’in çalışmalarında görebiliriz. Sadi Diren’in sanat anlayışı, Anadolu’nun geleneksel kültürel mirasını modernist bir perspektifle yeniden biçimlendirme arzusuna dayanmaktadır. Sanatçının çalışmalarında sıkça karşılaşılan kuş, boğa ve geometrik figürler; Anadolu’nun sembolik dünyasının çağdaş seramik teknikleriyle birleşmesinin bir yansımasıdır. Duvar panoları, mimariyle bütünleşen seramik yapıtları ve kamusal alanlara yönelik projeleri sayesinde, Diren sanatını günlük yaşamın bir parçası haline getirmeyi başarmıştır. İstanbul’daki Manifaturacılar Çarşısı, Atatürk Kültür Merkezi ve Strasbourg Avrupa Konseyi Binası gibi yapılar, onun kamusal sanat anlayışını somutlaştırdığı önemli örneklerdir.

Hem Türkiye’de hem de yurtdışında çok sayıda sergide yer alan Diren’in eserleri, Düsseldorf Hetjens Müzesi, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi ve Milano’daki Adriano Totti Koleksiyonu gibi prestijli kurumların koleksiyonlarında bulunmaktadır. Teknik ustalığı ve estetik yaklaşımıyla seramik sanatına önemli katkılar sunan Diren, aynı zamanda pek çok genç sanatçının yetişmesine de öncülük etmiştir.

Görsel 6. Sadi Diren, 1977

Hamiye Çolakoğlu

Hamiye Çolakoğlu 1983 yılında Hacettepe Üniversitesi güzel Sanatlar Fakültesi seramik bölümünü kurdu. Aynı bölümde çalışmalarını devam etti. 1993 yılında yılın sanatçısı seçildi. Hamiye Çolakoğlu Türk halk motiflerinden yararlanarak yaptığı kompozisyonlar ile dikkati çeker. Çalışmaların içerisinde duvar panoları heykeller seramik eserler yerini alır aynı zamanda seramiğe gönül vermiş olan pek çok öğrenci yetiştirmiş başarılı bir hocadır.

1959 yılında İtalya Hükümeti'nden aldığı bursla Floransa Devlet Seramik Sanat Okulu'na kabul edilen Hamiye Çolakoğlu, burada yüksek sıcaklık pişirim teknikleri ve fırın uygulamaları üzerine yoğun bir eğitim süreci geçirmiştir. Aynı zamanda Perugia Üniversitesi'nde sanat tarihi ve İtalyan edebiyatı derslerine devam ederek sanatsal altyapısını genişletmiştir.

1961 yılında Türkiye'ye dönen sanatçı, Ankara'da kendi seramik atölyesini kurmuş ve 1983'te Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi bünyesinde Seramik Bölümü'nün kuruculuğunu üstlenmiştir. Bu bölüm, Türkiye'de modern seramik sanatının akademik olarak temellenmesinde ve kurumsallaşmasında kilit bir rol oynamıştır. 1998 yılında “Devlet Sanatçısı” unvanı ile onurlandırılan Çolakoğlu, hem yurt içinde hem de uluslararası düzeyde birçok sergiye katılmış; eserleri Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Macaristan, Mısır ve İsrail gibi ülkelerdeki önemli koleksiyonlarda yer almıştır.

Sanatında Anadolu'nun kültürel değerlerini soyutlama yoluyla yeniden yorumlayan Çolakoğlu, özellikle doğadan ilham alan kuş, yaprak ve kadın figürleri gibi temaları eserlerine yansıtmıştır. Heykelsi seramik kompozisyonları, açık alan düzenlemeleri ve duvar panolarıyla tanınan sanatçının yapıtları; Türkiye Büyük Millet Meclisi, Çankaya Köşkü, Ziraat Bankası Koleksiyonu ve İstanbul Resim ve Heykel Müzesi gibi kurumların koleksiyonlarında yer almaktadır.

31 Aralık 2014'te Ankara'da yaşamını yitiren Hamiye Çolakoğlu'nun sanatsal mirası, 2020 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde açılan **Hamiye Çolakoğlu Seramik Müzesi** ile kalıcı hale getirilmiştir

Görsel 7. Hamiye Çolakoğlu, 2003

Atilla Galatalı

Atilla Galatalı lise eğitimini gördüğü sırada resme yatkınlığı sebebiyle hocası tarafından sanata yönlendirilmiş fakat geçirdiği menenjit hastalığı sebebiyle de bir süre bu çalışmalarını ara vermiş 1957 yılında Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun atölyesinde mozaik çalışmalarına başlamış daha sonra da seramik seramiğe yönelmiştir. Atilla Galatalı Anadolu uygarlıklarının duymuş olduğu sevgisini ve hissiyatını çağdaş bir dille seramik duvar panolarının üzerine aktarmıştır.

Atilla Galatalı'nın üç boyutlu seramik çalışmaları, Selçuklu sanatının kendine has biçimsel estetiğini çağdaş bir yorumla yansıtır. Özellikle yüzey derinliği ve geometrik düzenlemelere verdiği önem, bu tarihsel etkiyi gözler önüne serer. 1960'lı yıllardan itibaren hem ulusal hem de uluslararası alanda dikkat çeken Galatalı, sanatını çeşitli ödüllerle taçlandırmıştır. 1962 yılında Çekoslovakya'da düzenlenen bir yarışmada gümüş madalya kazanmış, 1972 yılında ise Fransa'nın prestijli Vallauris Bienali'nde birincilik elde ederek Avrupa sanat çevrelerinde adını duyurmuştur. Sanatçının üretim hacmi oldukça etkileyicidir. Yaklaşık 150 civarında büyük ölçekli seramik pano ve mimari uygulamaya imza atan Galatalı'nın çalışmaları; İstanbul, Ankara ve İzmir başta olmak üzere birçok şehirde kamusal alanları süslemektedir. Bu eserlerin bir kısmı Hacettepe Üniversitesi ve Deniz Müzesi gibi önemli kurumlarda yer almaktadır. Atilla Galatalı, Türk seramik sanatına yalnızca teknik yenilikler kazandırmakla kalmamış; biçimsel sadelik ve soyut anlatımla çağdaş bir çizgi oluşturmuştur. Onun çalışmaları, günümüzde modern Türk mimarisinin önemli bir parçası olarak kabul edilmekte; kentlerin görsel kimliğine estetik derinlik katmaktadır.

Görsel 8. Atilla Galatalı Pano

SONUÇ

Seramik özü insanın özü gibidir. Ana malzemesi kil olan seramik yüksek derecelerde pişirimi yapılabilen ve değişik teknikler ile estetik değer kazandırılabilen bir sanat dalıdır. Kendi içinde de kimyasal olarak birçok içeriği barındırır. Hammaddelerine göre değişik şekillerde yapılabilir. Seramik düz boyamalı bir seramik bizim esi olmayan bir seramik veya porselen veya Çinli veya endüstriyel alanda kullanılmış olan bir seramik çamuru olarak kendi içerisinde farklı şekillerde renklerde ve tekniklerde sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalarında aslı Çağlar boyunca insanlara katmış olduğu bilgi birikimi olarak adlandırabiliriz. Deneme yanılma yöntemiyle bir çamurun nasıl şekillendirildiği nasıl renk aldığı nasıl boyandığı ya da nasıl beslendiği hepsi dönemsel birikimlerin katmış olduğu bir havuz gibidir. Seramik tarih sahnesinde hem insanoğlunun ihtiyaçlarını karşılayabilmesi açısından üretimine başvurulmuş bir gereksinim iken, zaman içinde geleneğe dönüşmüştür. Çömlekçi çarklarının kullanılmaya başlaması ile yaygınlaşma sürecine devam eden seramik, gündelik kap kacak üretimlerinin yanı sıra dönemler içinde süs eşyalarının yanında bağlı oldukları kült inanışlar neticesinde objeler ve figürler yapmışlardır. Seramik geleneksel bir ihtiyaca dayalı iken sanat alanına dönüşmüş, seramik sanatçıları bu tarihi ve geleneği hiç unutmadan, geçmişlerine bağlı kalarak bu alanı çağdaş sanat formları içinde yorumlamışlardır. Ticaret kolonileri ile öğrenmiş oldukları çarkı geliştirmişlerdir. Şu anda halen Nevşehir dolaylarında çömlekçi çarkıyla yapılmış olan pek çok seramik ürün turistlerin dikkatini çekmektedir. Zaman içerisinde kullanım eşyası olarak yapılmış olan bu teknikle üretilmiş olan seramikler şimdilerde turistlerin ziyaret etmesi için bir workshop haline getirilmiş bir alana dönüşmüştür. Sadece turistik amaçlı değil çömlekçi çarkı ile yapılmış olan çömlekler testiler bazı yerlerde kullanımı cevap verecek şekilde de sürmektedir. Sadece su amaçlı ya da kullanım amaçlı değil mimaride de seramiğin daha doğrusu toprak malzemenin çok yoğun şekilde gözlemlendiği dönemlerden bir tanesi olan Anadolu Selçuklular döneminde seramiğin bir kolu olan çini en parlak dönemini yaşamıştır. Yapmış oldukları medreselerde camilerde en çok kullandıkları zamanlarda çini mihraplar da minberler de minarelerde sıklıkla kullanmışlardır. Kendi saraylarının içerisinde sır altı Dedigimiz

teknikle yapılmış olan altıgen* kare şeklindeki çini plakalarla süslenmiş oldukları duvarların kazılarda ortaya çıkmış ve oldukça dikkat çeker bir tarzda yapıldığı gözlemlenmiştir. Seramik ilk zamanlarda kullanım amaçlı yapılırken zamanla zanaat alanına dönüşmüş daha sonra mimari alanda kullanılmaya başlanmış kendini sürekli olarak geliştirerek bu toprak malzeme sanat alanında tercih edilir hale gelmiştir öyle ki güzel sanatlar fakültelerinde seramik bölümlerinin kurulmaya başlandığı Cumhuriyet dönemiyle beraber alanında uzman olan insanlar tarafından verilen eğitimlerle yeni sanatçılar yetiştirmek hedeflenmiş ve bu doğrultuda yeni öğrencilere çağdaş sanatın kapıları açılmıştır. Çağdaş dendiği zaman geleneksel olanı terk edip ondan tamamıyla soyutlanıp yeni bir üretim yapmak amaçlanmaktadır. Çağdaş olan demek günümüz şartlarına uyumlu olan fakat kendi kökenlerini unutmadan birebir aynısını yaparak değil ama aslından kopmadan aslına sadık kalarak özgün çalışmalar yapmak demektir. Buradaki amaç da seramik tarihinde ortaya ilk çıktığı dönemlerdeki bezemeli olmayan ama perdahlı olan seramiklerin benzerlerinin çağdaş sanat alanında üretebilmek veya ilk benzetmelerin ortaya çıktığı dönemde o bizim ellere benzer şekilde formlar üzerinde yeni stilize bir bezeme veya birebir aynısını yapabilmek hem geçmiş olanı yaşatır hem de öğreticiliği in fazla olması amacıyla gelecek meseleleri aktarımı daha kolay olur.

KAYNAKÇA

Acartürk, B. (2012). Toprağın binlerce yıllık macerası. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.

Acartürk, B. (2012). [Neolitik döneme ait obsidiyen eşyalar].[Görsel.1]. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 4(1), 1-17.

Ankara Antikacılık. (t.y.). *Atilla Galatalı (1936-1994) İsimsiz Seramik Pano (İmzalı 1970 Tarihli37x3)*. [Görsel.8]. Erişim tarihi 26 Haziran 2022, <https://www.ankaraantikacilik.com/urun/2197861/atilla-galatali-1936-1994-isimsiz-seramik-pano-imzali-1970-tarihli-37-x-3>

Ağatekin, M. (2002). Dünya’da ve Türkiye’de Çağdaş Seramik Sanatının Oluşum Süreci.

Art-e Sanat Dergisi. (2017). Füreyâ Koral: Meclis Seramikleri. *Art-E Sanat Dergisi*, 10(19), 127-135.

Aslanoğlu, İ. (2000). *Cumhuriyet Dönemi Türk Sanatı*. Remzi Kitabevi.

Childe, G. (2006). Kendini Yaratan İnsan. (Çev.) Ofluğlu, F. *İstanbul: Varlık Yayınları*

Çobanlı, Z. (2003). *Cumhuriyet Dönemi Türk Seramik Sanatı*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Erman, D. O. (2010). Cumhuriyet Sonrası Türk Seramik Sanatının Çağdaşlaşma Süreci. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(6), 77-93.

Erman, O. D. (2010). [Füreyâ Koral ve seramik çalışmaları].[Görsel.2]. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(6).

Galeri Artist. (t.y.). [Füreyâ Koral Kuşlar].[Görsel.4]. Erişim tarihi 21 Temmuz 2023, <https://www.galeriartist.com/en/artists/fureya-koral>

Gürsoy, E. (2013). *Toplumsal Bellek ve Geleneksel Sanatlar*. Ankara Üniversitesi Sanat Tarihi Dergisi, 25(1), 45-62.

Kacar, V. (2017). Geleneksel Türk Seramiğinin Seramik Eğitimindeki Yeri. *Yedi*, (19), 47-54. Köpüklü, Mutlu., Hititlerden etkilenen öncü çağdaş Türk seramik sanatçıları, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(3), 2528-2548, 2018

Köpüklü, M. (2018). [Hitit dönemine ait seramikler].[Görsel.3]. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2528-2548.

Köpüklü, M. (2018). [Hititlerden etkilenen öncü çağdaş Türk seramik sanatçılarına ait birden fazla görsel].[Görsel.5-6-7]. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), 2528-2548.

- Landes, D. S. (2003). *The Unbound Prometheus: Technological Change and Industrial Development in Western Europe from 1750 to the Present*. Cambridge University Press
- McKendrick, N., Brewer, J., & Plumb, J. H. (1983). *The Birth of a Consumer Society: The Commercialization of Eighteenth-Century England*. Indiana University Press.
- Mellaart, J. (1967). *Çatal Hüyük: A Neolithic Town in Anatolia*. Thames & Hudson.
- Mülayim Oral, E. (2005). *Türkiye’de Çağdaş Seramik Sanatının Gelişimi*. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, Sayı:16
- Oggusto. (2023, Eylül 29). *Füreyâ Koral: Hayatı, Eserleri ve Bilinmeyenleri*. Erişim tarihi: 11 Nisan 2025, <https://www.oggusto.com/sanat/sanatici/fureya-koral-kimdir-hayati-ve-eserleri>
- Özsezgin, M. (1986). *Türk Seramiği*. Yapı Kredi Yayınları.
- Sözen, M. & Tanyeli, U. (1992). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. Remzi Kitabevi.
- Uludağ, K. (1997). *Seramik sanatının kimlik sorunu*. Alıntılama Adresi: <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1273/126333.pdf?sequence=1> Erişim Tarihi: 15.07.2023
- Ünal, S. (2020). *Çağların Akışında Anadolu Pişmiş Toprak Kültürü*. USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademisi Dergisi. Yıl 2. Sayı:4
- URL.1. <https://hititterra.com/seramik-tarihcesi/> erişim tarihi: 26.06.2022